

4. Paessens, H. (1988). The savings algorithm for the vehicle routing problem. – Eur J Opl Res 34: 336–344.
5. Altinel, İ. K., & T. Öncan. (2005). A New Enhancement of the Clarke and Wright Savings Heuristic for the Capacitated Vehicle Routing Problem. The Journal of the Operational Research Society, 56(8), 954–961. <http://www.jstor.org/stable/4102067>
6. Nefiodov, N. Modification of clark and wright vehicle routing problem algorithm / N. Nefiodov // Автомобильный транспорт / МОН України, ХНАДУ ; – Харків, 2017. – 40. – С. 7-11.
7. Pamosoaji, A., Dewa, P., & Krisnanta, J. (2019). Proposed Modified Clarke-Wright Saving Algorithm for Capacitated Vehicle Routing Problem. International Journal of Industrial Engineering and Engineering Management, 1(1), 9–16. <https://doi.org/10.24002/ijieem.v1i1.2292>
8. Fikejz, Jan & Brázdová, Markéta & Janosikova, Ludmila. (2024). Modification of the Clarke and Wright Algorithm with a Dynamic Savings Matrix. Journal of Advanced Transportation. 2024. 1-15. 10.1155/2024/8753106.

УДК 656.073.51

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОРИЗОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА

Лужанська Н.О., к.т.н., доцент, доцент кафедри міжнародних перевезень та митного контролю, Національний транспортний університет, e-mail: Natali.Luzhanska@gmail.com

Лебідь І.Г., к.т.н., професор, професор кафедри міжнародних перевезень та митного контролю, Національний транспортний університет, e-mail: i.h.lebed@gmail.com

Тарасенко Д.К., студентка, Національний транспортний університет, e-mail: dtarasenko935@gmail.com

Зараз в Україні запроваджується програма авторизованого економічного оператора (АЕО), яка відповідає нормам ЄС. Це стало можливим завдяки оновленню законодавчої бази, яка тепер у питаннях, що стосуються АЕО відповідає критеріям ЄС. Це дозволить Україні укласти двосторонні угоди з іншими країнами про взаємне визнання АЕО, а українським АЕО користуватися суттєвими перевагами при митному оформленні. Таке запровадження не тільки спрощує та полегшує міжнародну торгівлю, але й забезпечує участь українських АЕО у формуванні безпечних ланцюгів постачання товарів та підвищує їх конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Підприємство-резидент, що виконує будь-яку роль в міжнародному ланцюзі постачання товарів та отримало авторизацію відповідно до вимог Митного кодексу України, набуває статус авторизованого економічного оператора (АЕО).

Залежно від ролі підприємства у міжнародному ланцюзі постачання товарів, підприємство самостійно обирає один з 2-х типів авторизації або може обрати одночасно авторизацію обох типів: про надання права на застосування спрощень (далі - АЕО-С); про підтвердження безпеки та надійності (далі - АЕО-Б).

Таблиця 1 - Переваги та недоліки отримання авторизацій АЕО

АЕО-С		АЕО-Б	
ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ	ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
Спрощення митних процедур: АЕО-С дозволяє компаніям користуватися	Вимоги до відповідності: Компанії, які прагнуть отримати статус АЕО-С,	Підвищення довіри: Отримання статусу АЕО-Б підвищує довіру з	Складність отримання статусу: Процес отримання статусу АЕО-Б може бути складним та

АЕО-С		АЕО-Б	
ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ	ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
низкою митних спрощень, таких як менше перевірок та спрощена декларація, що значно знижує адміністративні витрати.	повинні відповідати суворим критеріям, що стосуються фінансової стабільності та відповідності законодавству.	боку митних органів та інших державних служб, що може сприяти прискоренню митних процедур.	вимагати значних ресурсів, включаючи впровадження додаткових заходів безпеки.
Швидше оформлення товарів: Компанії з статусом АЕО-С можуть швидше оформляти товари на митниці, що прискорює весь процес постачання, а також знижується ризик спрацювання АСУР.	Регулярні перевірки: Хоча статус АЕО-С дозволяє уникати частих перевірок, компанії все одно підлягають регулярним перевіркам та аудиторам для підтвердження відповідності вимогам.	Безпека ланцюга постачання: АЕО-Б забезпечує високий рівень безпеки ланцюга постачання, що є особливо важливим для компаній, які займаються експортом і імпортом товарів.	Витрати на підтримку: Для збереження статусу АЕО-Б компанії повинні постійно підтримувати високий рівень безпеки, що може вимагати додаткових витрат на регулярний моніторинг та аудит.
Зниження витрат: Завдяки спрощеним процедурам і зниженню кількості митних перевірок зменшуються витрати на логістику та адміністративні операції.	Обмежена універсальність: Статус АЕО-С більше орієнтований на спрощенні митних процедур, ніж на безпеку, тому він може бути менш привабливим для компаній, які мають значний акцент на безпеку постачання.	Пріоритетний доступ: У разі виникнення кризових ситуацій або затримок на митниці компанії з статусом АЕО-Б можуть отримати пріоритетний доступ до своїх вантажів.	Додаткові інвестиції в безпеку: Компанії можуть потребувати інвестиції в спеціалізоване обладнання та технології для забезпечення відповідності вимогам АЕО-Б, що може бути значним фінансовим тягарем, особливо для малого та середнього бізнесу.

Крок 1. Обрати вид спрощення: На цьому етапі важливо оцінити специфіку діяльності компанії, її потреби та вимоги законодавства, щоб вибрати найвідповідніший тип авторизації.

Крок 2. Підготовчий етап: Цей крок включає в себе підготовку компанії до подання заявки. Він передбачає:

1. Аналіз вимог: Оцінка відповідності компанії вимогам для отримання статусу АЕО, які включають фінансову стабільність, наявність системи внутрішнього контролю, відповідність митним правилам, а також забезпечення безпеки та захисту ланцюга постачання (для АЕО-Б).

2. Підготовка документів: Збір та підготовка всіх необхідних документів, які підтверджують відповідність компанії зазначеним критеріям. Це можуть бути фінансові звіти, внутрішня політика компанії, документи щодо безпеки, та інше.

Крок 3. Подача заяви:

Після підготовки всіх необхідних документів, необхідно подати офіційну заявку до митних органів. Вона повинна включати:

-заповнену форму заявки з детальним описом діяльності компанії та її відповідності вимогам АЕО.

-додаткові документи, які підтверджують відповідність критеріям (фінансова звітність, сертифікати, документи щодо безпеки тощо). Заявка подається до митних органів за місцем реєстрації компанії або в електронному вигляді, залежно від вимог.

Крок 4. Оцінка відповідності:

Після подачі заявки, митні органи проводять всебічну оцінку компанії, яка включає:

-Документальну перевірку: Аналіз наданих документів та їх відповідність критеріям АЕО.

-Аудит на місці: Візит митних представників на підприємство для оцінки відповідності компанії вимогам, зокрема, у питаннях фінансової стабільності, системи управління ризиками, та забезпечення безпеки.

-Оцінка ризиків: Митні органи можуть аналізувати ризики, пов'язані з діяльністю компанії, для прийняття рішення щодо надання статусу АЕО.

Крок 5. Отримати авторизацію:

Після завершення оцінки відповідності митні органи приймають рішення про надання або відмову в авторизації. У разі позитивного рішення:

-Компанія отримує сертифікат авторизованого економічного оператора. Їй надаються відповідні привілеї, які залежать від типу авторизації, наприклад, спрощення митних процедур або пріоритетний доступ до митного оформлення.

З цього моменту компанія може використовувати статус АЕО для отримання переваг при міжнародній торгівлі. Якщо митні органи відмовляють у наданні авторизації, вони повинні надати обґрунтування, і компанія має право виправити недоліки та подати заявку повторно.

Набуття статусу АЕО – тривалий процес. Загалом на проведення оцінки відповідності підприємства критеріям АЕО передбачено до 150 днів: попередній розгляд заяви – не більше 30 днів, проведення оцінки відповідності критеріям АЕО – не більше 120 днів (з можливістю продовження за певних умов). Щоб отримати статус АЕО, підприємства мають відповідати наступним критеріям:

- належна система ведення бухгалтерського обліку, комерційної та транспортної документації;
- дотримання вимог митного та податкового законодавства України, а також відсутність фактів притягнення до кримінальної відповідальності;
- забезпечення практичних стандартів компетенції або професійної кваліфікації відповідальної посадової особи підприємства.

Спрощення які надаються підприємствам АЕО: загальна фінансова гарантія; загальна фінансова гарантія із зменшенням розміру; забезпечення базової суми; забезпечення базової суми на 50%; звільнення від гарантії; забезпечення базової суми на 70 %; самостійне накладання пломб спеціального типу; процедура спрощеного декларування; процедура випуску за місцезнаходженням.

Згідно з нормативно-правовими актами, які регулюють питання АЕО, у підприємств з таким статусом є багато пріоритетів. Проте, як показує практика більшу частину з них неможливо застосовувати. До прикладу, статус АЕО дозволяє використання спеціально визначеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного призначення, проте наразі в Україні технічно не облаштована жодна така спеціально визначена смуга. Ще однією невідповідністю є те, що статус АЕО дозволяє користуватись можливістю застосування процедури спрощеного декларування, проте нині відсутнє програмне забезпечення (в тому числі у MD office), яке дозволило б таке декларування.

З точки зору митного органу, завдяки наявності АЕО, митні органи можуть зменшити обсяг перевірок, оскільки компанії зі статусом АЕО вважаються надійними і менш ризиковими, через що виникає можливість спрямовувати свої ресурси на перевірку високоризикових операцій. Негативним фактором впровадження та підтримки програми АЕО також є те, що вона вимагає значних адміністративних витрат на розробку нормативної бази, навчання персоналу та моніторинг.

Для клієнта позитивним ключем є те, що процедура оформлення на авторизованому об'єкті дозволяє залишити вантаж на тимчасовому зберіганні у зоні митного контролю, для подальшого оформлення в митний режим імпорту та уникнути простою транспортного засобу, що значно зменшує час та витрати на транспортно-експедиційні послуги. Проте через обмежений вибір підприємств, які мають статус АЕО, вартість послуг обраного оператора може коштувати дорожче ніж вартість оформлення у звичайному митно-брокерському підприємстві.

Так як в Україні тільки починає набирати оберти програма авторизованого економічного оператора, то виникає багато складнощів і непорозумінь під час процедури митного оформлення товарів на авторизованому об'єкті, у зв'язку з відсутністю практики як у митно-брокерського підприємства так і у митних органів. Це може впливати на зниження швидкості митного оформлення та в гіршому випадку порушень митного законодавства. Проте програма розвивається і досвід для учасників процедури приходить з часом і практикою та удосконалюється завдяки власним помилкам.

УДК 658.5

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КАНАЛІВ РОЗПОДІЛУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Марченко В.В., студентка, гр. ТД-51-24, Харківський національний автомобільно-дорожній університет,

Птиця Г.Г., к.т.н., доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: gennadij.ptitsa@gmail.com,

Птиця Н.В., к.т.н., доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одним з основних способів підвищення конкурентоспроможності підприємства і споживчої цінності його товару є керування структурою каналів розподілу. Ефективна організація каналів розподілу дозволяє підприємствам не тільки зменшити витрати, але й забезпечити високий рівень обслуговування споживачів, що стає ключовим фактором успіху в умовах сучасної ринкової конкуренції [1-3].

Забезпечення ефективного розподілу надає більше можливостей для підвищення рівня прибутку за рахунок зниження витрат на просування продукції. У багатьох галузях промисловості витрати на розподіл становлять 30-40 % від загальної суми витрат, а грошові кошти, необхідні в процесі розподілу, можуть складати понад 30 % від загальної суми грошових активів підприємства. В умовах інтегрованої системи фізичного розподілу можуть бути знижені явні витрати, особливо це стосується витрат на транспортування, складське зберігання та керування товарними запасами [2, 3].

Основною метою процесу створення оптимальної структури каналів розподілу є підвищення рівня споживчої цінності готової продукції. Для досягнення цієї мети підприємствам необхідно приділяти особливу увагу двом аспектам: якості виконаної роботи транспортного характеру, враховуючи глибоку обізнаність потреб споживачів. Забезпечення високої споживчої цінності є передумовою досягнення лояльності споживачів, що у свою чергу приводить до стимулювання та збільшення кількості та обсягів